

Nieuwsbrief

IN DEZE NIEUWSBRIEF VIND JE INFORMATIE OVER:

De balans opmaken met oog op de toekomst.....	1
Jaaroverzicht 2017 in vogelvlucht.....	3
Wanneer wordt mijn pensioen geïndexeerd?.....	9
Maatschappelijk verantwoord beleggen, wat betekent dat anno 2018?.....	10
‘Bestuurslidmaatschap biedt jongeren kansen’.....	12
Nieuw bestuurslid Wouter Frerichs.....	13
Raad van Toezicht uit de startblokken.....	14
Van het Verantwoordingsorgaan.....	15
Wist u dat.....	16

DE BALANS OPMAKEN MET OOG OP DE TOEKOMST

Hoewel we al weer in juni 2018 zijn aanbeland, willen we iedereen met deze nieuwsbrief informeren over de highlights van ons jaarverslag 2017 en de belangrijkste ontwikkelingen in 2018. Daarnaast introduceren we graag onze nieuwe bestuurder Wouter Frerichs die namens de pensioengerechtigden in het bestuur zitting heeft genomen. Sinds kort heeft het fonds ook een Raad van Toezicht. Voorzitter Leen Paape vertelt meer over de rol en werkwijze.

BELANGRIJKSTE ONTWIKKELINGEN 2017

Reservetekort weggewerkt

Het fonds werd begin 2016 geconfronteerd met een reservetekort. Hiervoor is in zowel 2016 als 2017 bij De Nederlandsche Bank (DNB) een herstelplan ingediend. Het reservetekort werd voornamelijk veroorzaakt door de lage rente, waardoor de verplichtingen van het fonds verder toenamen. De uitkomsten van het herstelplan lieten al zien dat het tekort binnen de gestelde termijn zou zijn weggewerkt. Als gevolg van de licht gestegen rente en een positief beleggingsresultaat is de dekkingsgraad van het fonds in 2017 gestegen van 112,4% naar 115,8%. Hierdoor is er geen sprake meer van een reservetekort.

Pensioenen gedeeltelijk geïndexeerd

Doordat onze financiële situatie weer wat is verbeterd, heeft het pensioenfonds de opgebouwde en ingegane pensioenen beperkt kunnen verhogen. Deze verhoging bedroeg 0,32%.

Op pagina 4 vind je een overzicht van de indexatie van 2005 tot 2018 en de gevolgen hiervan voor de koopkracht van je pensioen. Op pagina 9 kun je lezen wanneer het pensioenfonds de pensioenen kan indexeren.

Workshops Mijn Pensioen druk bezocht

Op het online dashboard ‘Mijn Pensioen’ kunnen alle deelnemers van ons pensioenfonds hun persoonlijke pensioeninformatie bekijken. Bij de introductie begin 2017 heeft het pensioenfonds workshops georganiseerd om deelnemers wegwijs te maken in de pensioenmaterie en de werkwijze van het pensioenfonds. Deze laagdrempelige workshops waren een groot succes en zijn daarom in november tijdens de pensioen-3daagse herhaald. In totaal hebben meer dan 300 deelnemers een workshop bijgewoond. In 2018 blijft het fonds deze bijeenkomsten organiseren.

lees verder op pagina 2

Pensioenreglement in klare taal

Als pensioenfondsen doen we ons best om alle deelnemers zo goed en eenvoudig mogelijk op de hoogte te houden van hun pensioenregeling. De afgelopen jaren hebben we hiervoor al de nodige stappen gezet. Zo is de website vernieuwd en uitgebreid met 'Mijn Pensioen'. Verder versturen we naast de papieren nieuwsbrief regelmatig een digitale versie met actueel nieuws en tips. Ook maken we in de communicatie steeds vaker gebruik van plaatjes. En we blijven verbeteren. Als volgende stap is in 2017 het pensioenreglement herschreven in begrijpelijke taal.

Werkgevers blijven bij pensioenfondsen

Eind 2017 liepen de overeenkomsten van de werkgevers met het pensioenfonds af. Zowel de Volksbank als VIVAT hebben het contract met het pensioenfonds verlengd: de Volksbank voor drie jaar, VIVAT vooralsnog voor één jaar.

De Volksbank en VIVAT hebben als twee onafhankelijk van elkaar opererende bedrijven elk 'eigen' afspraken over pensioenen gemaakt met de vakbonden. Het pensioenfonds heeft de premie zo bepaald dat zij, ook bij van elkaar afwijkende pensioenregelingen, gelijkwaardig bijdragen aan de dekkingsgraad van het fonds. Door de afspraken met de vakbonden en het verschil in deelnemersbestand gelden voor de medewerkers van de Volksbank en VIVAT verschillende pensioenopbouwpercentages.

Onderzoek vermogensbeheer afgerond

In 2016 kwam DNB op bezoek voor een uitgebreid beleggingsonderzoek. Doel was vast te stellen hoe het pensioenfonds het beleggingsbeleid invult en of de vermogensbeheerprocessen adequaat zijn in opzet, bestaan en werking. Uit de interviews en de documentatie heeft DNB een goede indruk gekregen van:

- de beheersing van het vermogensbeheer;
- de deskundigheid van de leden van de beleggingscommissie;
- de wijze waarop de beleggingscommissie besluiten neemt.

DNB heeft een beperkt aantal aanbevelingen gedaan die het pensioenfonds in 2017 heeft opgepakt.

VOORUITZICHTEN 2018

Toekomstverkenningen

Het pensioenfonds voert de pensioenregeling uit voor alle deelnemers en richt zich hierbij op hun belangen op lange termijn. Door nieuwe wet- en regelgeving, toenemend toezicht en ontwikkelingen bij de werkgevers verandert de omgeving waarin het fonds opereert doorlopend.

Het bestuur volgt al deze ontwikkelingen op de voet en kijkt daarbij ook naar de rol van het fonds nu en in de toekomst. Hoe waarborgen we dat de pensioenregeling tegen acceptabele kosten kan worden blijven uitgevoerd? En hoe zorgen we voor een zo goed mogelijk pensioen waarin de belangen van alle deelnemers, jong en oud, evenwichtig zijn verdeeld?

Het bestuur heeft begin 2018 een project gestart om te onderzoeken hoe en tegen welke voorwaarden en kosten het pensioenfonds toekomstbestendig kan worden vormgegeven en ingericht. Om zo ook op lange termijn het belang van alle deelnemers te kunnen waarborgen.

Raad van Toezicht

Sinds 1 april 2018 kent het pensioenfonds een Raad van Toezicht. Dit is een wettelijke verplichting voor pensioenfondsen met een vermogen van meer dan 1 miljard euro. Voorheen hield de Visitatiecommissie toezicht op het functioneren van het bestuur door een keer per jaar het beleid van het fonds te beoordelen. Dit toezicht wordt scherper door de instelling van een Raad van Toezicht. Dit nieuwe orgaan staat het bestuur gedurende het hele jaar met raad en daad terzijde. In deze nieuwsbrief tref je een interview aan met de voorzitter van deze raad.

**HET VOLLEDIGE JAARVERSLAG 2017
KUN JE DOWNLOADEN VAN
WWW.PENSIOENFONDS-SNSREAAL.NL**

Tip: het laatste nieuws in je mailbox

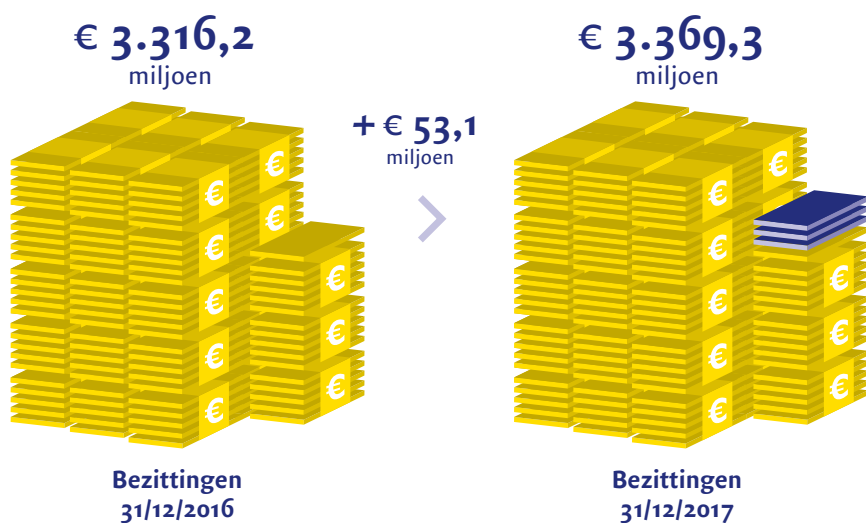
Wil je op de hoogte blijven van het allerlaatste pensioennieuws? Meld je op www.pensioenfonds-snsreaal.nl aan voor onze digitale nieuwsbrief. Je ontvangt dan naast de papieren nieuwsbrief (twee keer jaar) regelmatig e-mails van het pensioenfonds met actuele informatie over onze financiële positie (dekkingsgraad). Plus korte nieuwsberichten en inhoudelijke artikelen met praktische tips en handige weetjes.

Jaaroverzicht 2017 in vogelvlucht

Het jaarverslag 2017 van ons pensioenfonds is verschenen. Het bestuur legt hierin verantwoording af over het beleid in 2017. Ook wordt vooruitgeblikt op 2018. In deze nieuwsbrief hebben we de hoofdpunten op een speelse manier gevisualiseerd in infographics. Het volledige jaarverslag staat op www.pensioenfonds-snsreaal.nl.

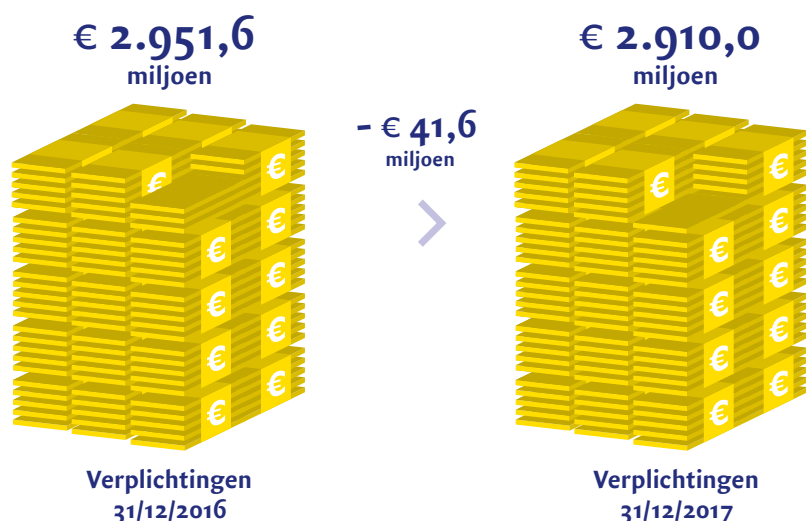
2017 in één oogopslag

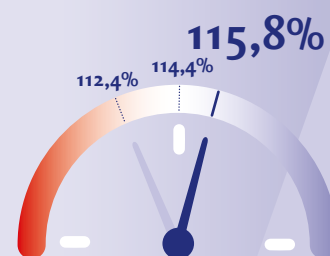
112,4%*

Dekkingsgraad

115,8%*

Dekkingsgraad*

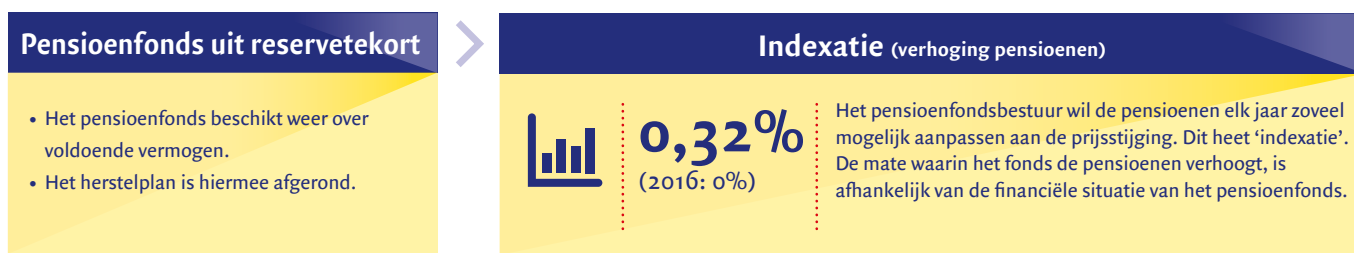
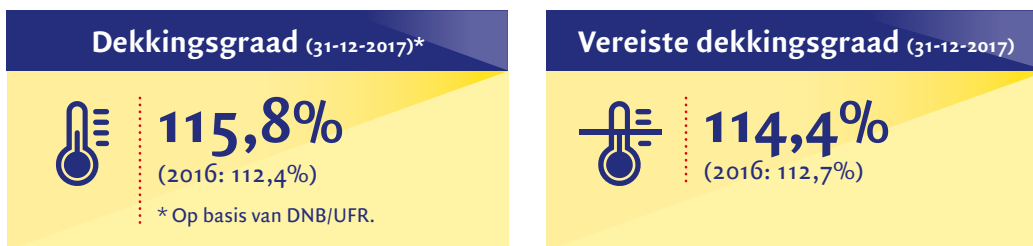
De dekkingsgraad is de verhouding tussen de bezittingen en de verplichtingen van ons pensioenfonds. Hoe hoger de dekkingsgraad, hoe beter de financiële situatie. Is de dekkingsgraad 100%, dan hebben we precies genoeg geld om alle pensioenen nu en in de toekomst te betalen. Maar volgens wettelijke regels moeten pensioenfondsen over extra geld beschikken om tegenvallers op te vangen. Voor Pensioenfonds SNS REAAL is de vereiste dekkingsgraad 114,4%. Eind 2017 lag de dekkingsgraad (115,8%) hier ruim boven.

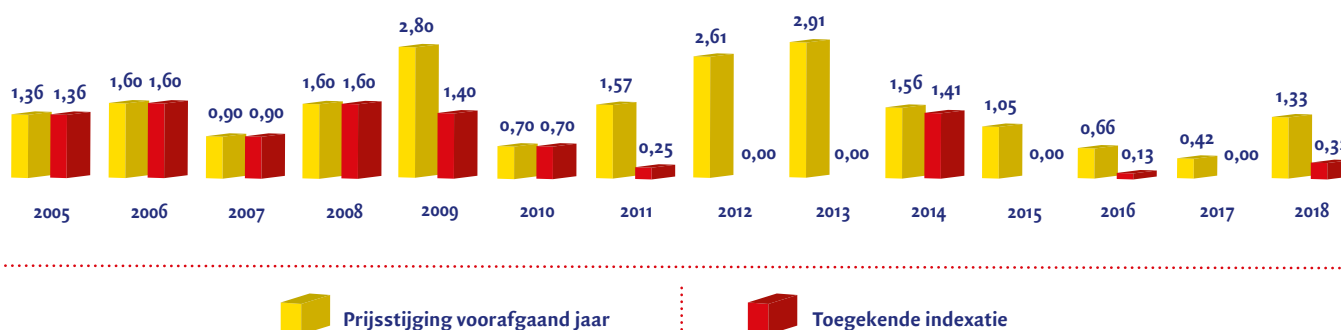
Eén stapel bankbiljetten staat voor € 100 miljoen.

* Op basis van DNB/UFR.

Financiële positie pensioenfonds en indexatie

Overzicht prijsstijging en toegekende indexatie sinds 2005 (in%)

Wat betekent dit voor de koopkracht van je pensioen?

Prijsstijging sinds 2005

Indexatie sinds 2005

Koopkracht van je pensioen: **-13,1%**

Toelichting: het pensioenfonds streeft ernaar dat je pensioen ieder jaar meegroeit met de stijging van de prijzen. Dit om de koopkracht van je pensioeninkomen op peil te houden. Zoals je hierboven kunt zien, zijn de prijzen (+23,2%) sinds 2008 meer gestegen dan je pensioen (+10,1%). Dit betekent dat je met je pensioenuo's in de winkel minder kunt kopen.

Is het nodig om dit koopkrachtverlies te repareren? Dat hangt helemaal af van je persoonlijke situatie. Van je leeftijd bijvoorbeeld, de hoogte van je (te bereiken) pensioen en je vermogen. Maar ook van je uitgavenpatroon en toekomstplannen. Om hier duidelijkheid over te krijgen, kun je het beste contact opnemen met je financieel adviseur. Die kan ook uitleggen wat je mogelijkheden zijn.

Beleggingen

Belegd vermogen (x € 1.000.000)

€ 3.369,3
(2016: € 3.306,1)

Rendement

matching-portefeuille 0,4%
return-portefeuille 3,8%
derivaten -2,5%

> 1,7%
(2016: 12,5%)

Maatschappelijk verantwoord

100%
(2016: 100%)

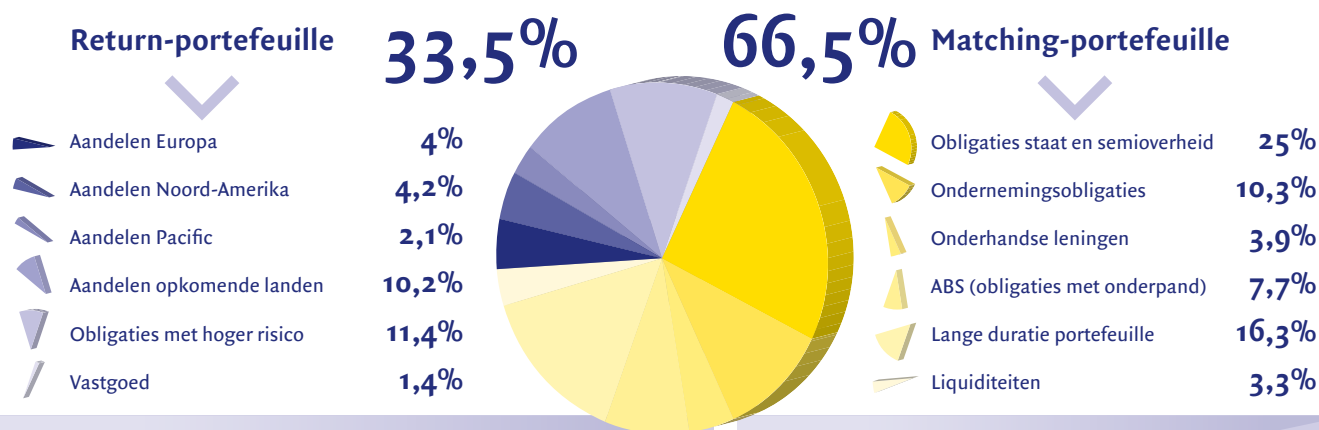
Het pensioenfonds belegt, bij een aanvaardbaar risico, voor een zo hoog mogelijk financieel rendement. Daarnaast belegt het fonds zodanig dat een bijdrage wordt geleverd aan een betere wereld. Dat heet Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Hierbij zijn de ESG-criteria leidend: **Environmental** (milieu, klimaat), **Social** (kinderarbeid, onderwijs, zorg) en **Governance** (mensenrechten, eerlijk bestuur, wapens). Het fonds streeft ook impact na via stemrecht en engagement (dialogo aangaan om zaken te verbeteren).

Ranglijst duurzaamheid pensioenfondsen

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) onderzoekt jaarlijks of en hoe pensioenfondsen Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Pensioenfonds SNS REAAL scoorde in 2017 drie van de maximaal vijf te behalen sterren voor het gevoerde ESG-beleid en daarmee een zevende positie op de ranglijst.

Samenstelling beleggingen (per 31 december 2017)

De return-portefeuille bestaat uit beleggingsfondsen in aandelen van ontwikkelde en opkomende markten, in vastrentende beleggingen met een hoger verwacht rendement en in participaties in niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen.

De matching-portefeuille bestaat volledig uit vastrentende waarden met een lager risico. Het rendement wordt bepaald door ontvangen rente en door koersontwikkelingen van de obligaties.

Beleggingen uitgebreid met vastgoed

In 2017 is het pensioenfonds gestart met het beleggen in Europees vastgoed. Dit wordt in 2018 uitgebreid tot 5% van de beleggingsportefeuille.

Kosten vermogensbeheer*

0,36%
(2016: 0,35%)
* inclusief transactiekosten

Communicatie met alle deelnemers

Website

Bezoekers: **>13.000**

Per dag (gemiddeld): **35**

- + Frisse uitstraling
- + Heldere navigatie
- + Leesbaar op mobiel, tablet en desktop
- + 100% Pensioen 1-2-3

‘Het pensioenfonds informeert alle deelnemers zo duidelijk en eenvoudig mogelijk over hun pensioenen. Niet alleen in goede maar ook in mindere tijden. Het pensioenfonds zorgt voor een up-to-date website, waarop de meest relevante informatie in begrijpelijke taal wordt toegelicht.’

(Beleidsplan communicatie)

Workshops Mijn Pensioen

Nieuw!

Workshops op locatie: **28**

Aantal deelnemers: **318**

Aantal inloggers: **7.545**

Nieuwe bezoekers: **2.250**

Digitale nieuwsbrief

Abonnees: **5.492**

Edities in 2017: **3**
(april, oktober, december)

Pensioenreglement in klare taal

- Persoonlijk: de deelnemer staat overal centraal.
- Handig: elke paragraaf heeft een ‘leeswijzer’.
- Toegankelijk: duidelijke rekenvoorbeelden uit de praktijk.
- Helder: geen vaktaal maar woorden die iedereen kan snappen.

Nieuw!

Papieren nieuwsbrief

Edities in 2017: **2**
(januari en juni)

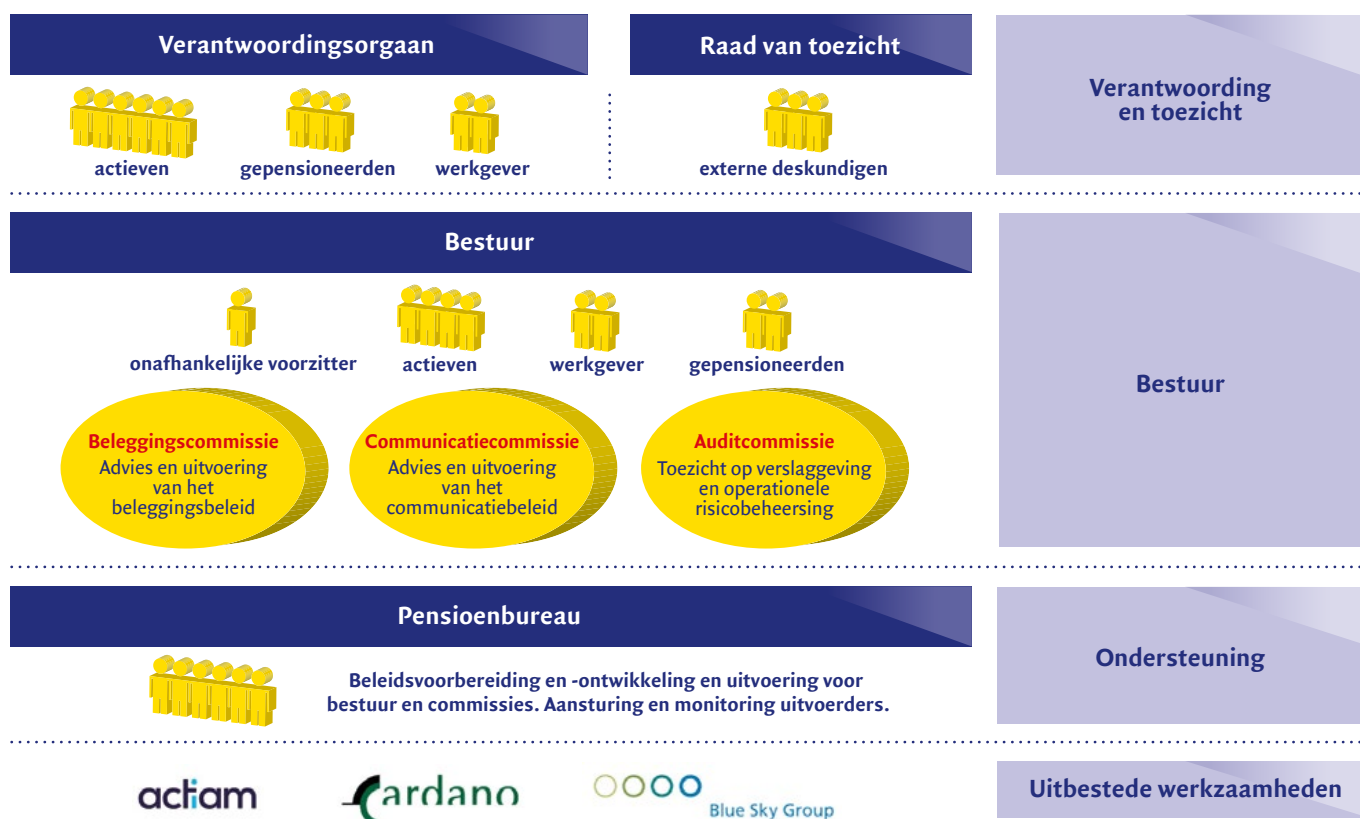
Oplage: **18.659**

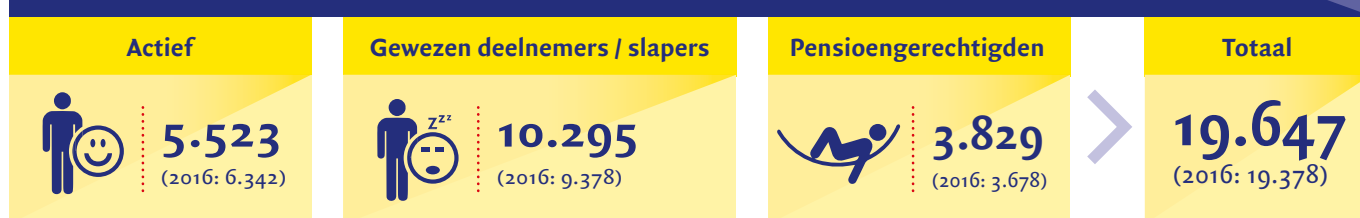
Het bestuur van Pensioenfonds SNS REAAL. Vlnr: Wouter Frerichs (pensioengerechtigden), Karel Altena (werknemers), Eric Bot (werknemers), Joop Ossel (pensioengerechtigden), Edwin van den Berg (werknemers), Marcel Klopper (werkgever de Volksbank), Benno Honsdrecht (werknemers) en Han Thoman (onafhankelijk voorzitter).
Niet op de foto: Marc Meertens (werkgever VIVAT).

Hoe wordt Pensioenfonds SNS REAAL bestuurd?

Kerncijfers

Aantal deelnemers

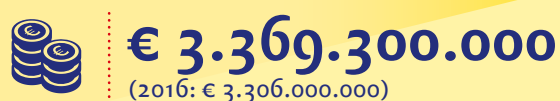
Ontvangen premie

Pensioenuitkeringen

Belegd vermogen

Rendement

Dekkingsgraad*

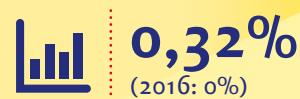

* Op basis van DNB/UFR.

Vereiste dekkingsgraad

Indexatie

Deelnemerscontacten

Aantal klachten

Wanneer wordt mijn pensioen geïndexeerd?

Hoe zit het nu precies met indexatie? In welke gevallen wordt je pensioen verhoogd? En wie bepaalt dat eigenlijk? Hieronder leggen we het uit.

De prijzen van producten stijgen vrijwel elk jaar. Hetzelfde product dat je nu voor € 100 koopt, zal volgend jaar meestal iets duurder zijn. De stijging van de prijzen wordt afgelezen van de 'Consumentenprijsindex alle huishoudens, naar consumentenbestedingen' (CPI). Als je pensioen niet meestijgt met de prijzen, kan je met elke euro pensioen straks minder kopen. Daarom probeert het pensioenfonds de pensioenen elk jaar te verhogen, ofwel te indexeren.

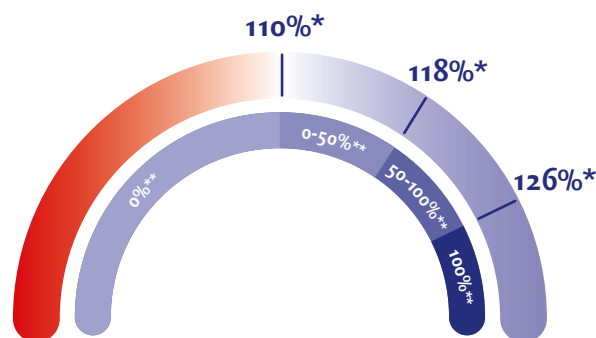
Maar het lukt lang niet altijd om te indexeren. Dat kan alleen als er genoeg geld in kas is. Indexatie is dus voorwaardelijk, er is geen geld voor opzijgezet. Of er kan worden geïndexeerd en met hoeveel, hangt af van de financiële positie van het fonds. De graadmeter voor de financiële positie is de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Het bestuur besluit vervolgens of er indexatie kan worden toegekend of niet. Voor dit besluit wordt gebruikgemaakt van de beleidsdekkingsgraad. Dit is het gemiddelde van de dekkingsgraden van de laatste twaalf maanden. Hierdoor is de indexatie niet afhankelijk van een momentopname, wat extra zekerheid voor de deelnemer biedt.

Volgens de wettelijke regels mag het pensioenfonds (gedeeltelijk) indexeren als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. Het pensioenfonds indexeert de pensioenen alleen als de financiële situatie van het fonds zodanig is dat de indexatie ook in de toekomst kan worden verwacht. Zo wordt voorkomen dat door te veel te indexeren het pensioenfonds wordt 'uitgehold' en er voor toekomstige generaties onvoldoende geld is om hun pensioen te kunnen uitkeren.

Hoe hoger de dekkingsgraad, hoe meer er kan worden geïndexeerd. De huidige (juni 2018) beleidsdekkingsgraad van ons pensioenfonds is ruim 115%. Het fonds heeft op dit moment dan ook voldoende in kas om straks de pensioenen van zowel de oudere als de jongere deelnemers te kunnen uitkeren en heeft zelfs voldoende geld voor tegenvallers en toekomstige indexatie.

In de afbeelding kan je zien hoeveel we kunnen indexeren bij verschillende dekkingsgraden.

Beleidsdekkingsgraad en indexatieruimte

* Beleidsdekkingsgraad

** Indexatieruimte: percentage van de prijsstijging (CPI)

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD BELEGGEN, WAT BETEKEN DAT ANNO 2018?

President Manuel Macron van Frankrijk sprak op 25 april jl. het Amerikaanse Congres toe: *'Let us work together in order to make our planet great again and to create new jobs and new opportunities while safeguarding our earth, there is no planet B.'* Pensioenfonds SNS REAAL is een van de voortrekkers in het duurzaam beleggen van de pensioengelden, bijeengebracht door de werkgevers en werknemers. Sinds 2008 kent het fonds een eigen duurzaamheidsbeleid dat het samen met de verantwoorde vermogensbeheerder ACTIAM succesvol invult. Het fonds staat elk jaar hoog op de door VBDO samengestelde ranglijst duurzaamheid pensioenfondsen. Maar wat houdt maatschappelijk verantwoord beleggen nu eigenlijk in?

Bij het beleggingsbeleid hanteert het fonds de volgende basisuitgangspunten of beginselen voor maatschappelijk verantwoord beleggen:

■ Vermijden schendingen rechten van de mens

De bescherming van de rechten van de mens is vooral een verantwoordelijkheid van de overheid. Daarnaast hebben bedrijven de maatschappelijke verantwoordelijkheid om mensenrechten te respecteren.

■ Vermijden schendingen fundamentele arbeidsrechten

Hieronder verstaat het pensioenfonds kinderarbeid, dwangarbeid, het ontbreken van de vrijheid van vakvereniging en alle vormen van discriminatie op het werk en in het beroep.

■ Vermijden ernstige vormen van corruptie

Hieronder valt omkoping, afpersing, fraude, samenzwering, witwassen van geld, verduistering van illegale politieke bijdragen, vriendjespolitiek en smeergeld.

■ Vermijden van zware vormen van milieuvervuiling

Het pensioenfonds wil niet betrokken zijn bij activiteiten die ernstige schade aan het milieu toebrengen. Dat kan gaan over vervuiling, verlies aan biodiversiteit of uitputting van natuurlijke hulpbronnen. Ook wil het fonds niet (indirect) beleggen in milieubedreigende activiteiten, zoals het lozen van afvalstoffen in rivieren, illegale houtkap en ontginning van bodemschatten in beschermde gebieden.

■ Geen betrokkenheid bij productie en verspreiding van controversiële wapensystemen

Het pensioenfonds wil niet investeren in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie, ontwikkeling, verkoop of distributie van controversiële wapens. Daarnaast sluit het fonds beleggingen uit in bedrijven die zijn betrokken bij controversiële wapenhandel.

■ Respect voor klant- en productintegriteit

Het pensioenfonds wil niet beleggen in ondernemingen die informatie achterhouden, vervalsen of verdraaien die van wezenlijk belang is voor de samenleving. Ook wil het fonds niet investeren in bedrijven die producten of diensten aanbieden die de gezondheid van de mens of het milieu bedreigen, zoals tabak, pornografie en gokspelen.

De naleving van deze beginselen wordt voortdurend gemonitord. Daarnaast vinden het pensioenfonds en de vermogensbeheerder het belangrijk om activiteiten te ondernemen die gericht zijn op het actief beïnvloeden van organisaties en bedrijven om te komen tot een meer duurzaam beleid.

UITSLUITEN OF IN GESPREK GAAN?

Als belegger kan je ervoor kiezen om niet te beleggen in bedrijven en overheden die de beleggingsbeginselen overtreden. Het pensioenfonds sluit in samenspraak met ACTIAM investeringen pas uit nadat eerst met deze partijen is gesproken en op de aandeelhoudersvergadering is gestemd om hen te bewegen het ongewenste gedrag te veranderen. Dit noemen we engagement. Waar engagement niet mogelijk is of niet slaagt, beëindigt het pensioenfonds de beleggingen.

GEVOLGEN VOOR DE BELEGGINGEN

Het hanteren van deze beginselen heeft geleid tot een voortdurende verdere verduurzaming van de beleggingen van het fonds. Zo wordt er bijvoorbeeld vanuit milieuoptiek niet meer geïnvesteerd in bedrijven die meer dan 15% van hun totale omzet halen uit thermische kolen en heeft het fonds als gevolg van 'dieselgate' de beleggingen in Volkswagen verkocht. Tevens heeft het fonds alle belangen in Europese en Amerikaanse tabaksfabrikanten van de hand gedaan.

Uitsluitingen kunnen ertoe leiden dat het fonds rendement misloopt. Het bestuur accepteert dit, vanuit de overtuiging dat het pensioenfonds niet alleen op korte termijn voor het beste financiële resultaat moet gaan, maar ook de verantwoordelijkheid heeft om op lange termijn bij te dragen aan een betere wereld voor toekomstige generaties. Kortom, de bijdrage aan 'Planet A', voor de deelnemers van het fonds, maar ook voor hun kinderen en kleinkinderen.

MEER WETEN?

Op onze website vind je meer informatie over ons duurzaamheidsbeleid en de toepassing hiervan. Daar staat ook een overzicht van de uitgesloten organisaties en bedrijven en partijen waarmee het fonds in gesprek is gegaan.

‘Bestuurslidmaatschap biedt jongeren kansen’

In februari 2010, op het hoogtepunt van de financiële crisis, trad Ben Blocq aan als bestuurslid van Pensioenfonds SNS REAAL. Na twee volle zittingstermijnen van vier jaar nam Ben in februari 2018 afscheid. Hoe kijkt hij terug op zijn bestuursperiode?

Paspoort

Naam:	Ben Blocq
Leeftijd:	71 jaar
Woonplaats:	Aerdenhout
Functie voor pensionering:	directeur SNS Beleggingsfondsen (nu ACTIAM)
Met pensioen sinds:	prepensioen op 1/6/2009, ouderdomspensioen op 1/10/2011
Hobby's:	fietsen, tennis, golf, wandelen, lokale geschiedenis
Bijzonderheden:	voorzitter raad van commissarissen beleggingsfondsen ACTIAM en Zwitserleven

JE BENT ACHT JAAR BESTUURSLID GEWEEST. WAAR BEN JE HET MEEST TROTS OP?

‘Dat het samen met de andere bestuursleden en het pensioenbureau is gelukt om ondanks de financiële crisis de pensioenrechten niet te behoeven korten en voorts de besturing en de communicatie van het pensioenfonds naar een hoger niveau te brengen. De beleidsmaatregelen hebben geleid tot een

stabiele financiële positie, waarbij het fonds schokken goed kan opvangen en het bestuur niet meegaat met de waan van de dag. In een periode waarin een onrealistisch zekerheidsgevoel over pensioen door de crisis massaal omsloeg in angst en onzekerheid, hebben wij onze deelnemers hierdoor relatief gerust kunnen stellen. Ook doordat we tegelijk veel hebben geïnvesteerd in persoonlijke en begrijpelijke communicatie. Ik kijk hier met trots op terug, want een goede governance, een degelijk financieel beleid en een heldere communicatie daarover zijn onlosmakelijk verbonden met het vergroten van het vertrouwen in de geboden pensioenzekerheid.’

WAT ZIJN AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TOEKOMST?

‘Het is van essentieel belang dat de kwaliteit en de deskundigheid van het bestuur op peil blijven. Bij een ondernemingspensioenfonds als het onze vereist dit een commitment van beide werkgevers en HR. Zij moeten niet alleen talentvolle medewerkers binnenhalen en binden, maar ze ook faciliteren om naast hun dagelijks werk bij het pensioenfonds bestuurservaring op te doen, zodat zij hun bestuurlijke kwaliteiten verder kunnen ontwikkelen. Hier ligt ook een belangrijke taak voor het pensioenfondsbestuur, door helder te communiceren over wat het fonds precies doet en welke kansen een bestuurslidmaatschap biedt voor persoonlijke groei. Een extra aandachtspunt hierbij is de diversiteit van de bestuurssamenstelling. Jongeren en vrouwen zijn nog steeds ondervertegenwoordigd.’

HOE ZIET JE PENSIOENLEVEN ER ALS EX-BESTUURSLID UIT?

‘Ik verveel me geen moment. Ik heb nu meer tijd voor dingen waar ik door alle drukte weinig aan toekwam, zoals mijn hobby's, vrienden, familie, de kinderen en kleinkinderen. Mijn leven heeft hierdoor meer diepgang en daar geniet ik van. Maar eerlijk is eerlijk, ik mis mijn baan en het bestuurslidmaatschap wel een beetje. Ik heb acht jaar met heel veel plezier in het bestuur gezeten. Het pensioenfondswerk is vakmatig zeer boeiend. Bovendien was de samenwerking met de collega's en de medewerkers van het pensioenbureau hecht en constructief. In discussies waren we het niet altijd eens, maar door goed naar elkaar te luisteren, kwamen we er altijd uit. Om de simpele reden dat we allemaal hetzelfde doel nastreefden: het zo goed mogelijk doen voor alle deelnemers.’

EVEN VOORSTELLEN:

Nieuw bestuurslid Wouter Frerichs

Het bestuur van ons pensioenfonds is weer compleet. Per 1 april is Wouter Frerichs benoemd als opvolger van Ben Blocq. Als bestuurslid vertegenwoordigt Wouter samen met Joop van Ossel de pensioengerechtigden. Wie is hij en wat wil hij als bestuurslid bereiken? Een korte kennismaking in drie vragen (en antwoorden).

Paspoort

Naam: Wouter Frerichs
Leeftijd: 62 jaar
Woonplaats: Vleuten bij Utrecht
Privé: getrouwd met Yvonne en een dochter Laura van bijna 23
Hobby's: hockey, zeilen op een kleine catamaran, doe-het-zelven en (jazz)muziek

HOE IS JE CARRIÈRE VERLOPEN?

'Na de middelbare school heb ik twee jaar Weg- en Waterbouwkunde gestudeerd aan de TH Delft. Toen ik hiermee stopte, moest ik eerst in militaire dienst. In die periode ben ik als officier uitgezonden naar de Unifil-missie in Libanon. Na mijn afzwaaien heb ik een nieuwe studie opgepakt en afgerond: de HEAO in Utrecht. In oktober 1983 vond ik mijn eerste baan bij Zwitserleven, op de afdeling collectieve pensioenen. Eerst in de binnendienst en daarna in de buitendienst. Collectief pensioen is vanaf dat moment de rode draad in mijn loopbaan. In 1989 ben ik overgestapt naar de buitendienst van Winterthur. In het begin lag de focus op het sluiten van nieuwe collectieve pensioenregelingen. Later kwam daar het aanpassen

van bestaande regelingen aan nieuwe wetgeving bij. Via diverse overnames en integraties keerde ik uiteindelijk weer terug bij Zwitserleven, op de afdeling Kennis & Kwaliteit. Helder communiceren op B1-niveau was een belangrijk onderdeel van mijn werkzaamheden. Op 30 september 2017 heb ik Zwitserleven na een reorganisatie en herplaatsperiode verlaten. Omdat ik het leuk vond om iets op pensioengebied te blijven doen, heb ik bij Loyens & Loeff Advocaten in Amsterdam de opleiding tot pensioenfondsbestuurder gevolgd. Heel toevallig zag ik in december vervolgens de vacature bij ons eigen fonds staan.'

WAAROM BEN JE BESTUURSLID GEWORDEN?

'Het heeft me altijd interessant geleden ook vanuit de pensioenfondskant met pensioen bezig te zijn. Het is er nooit van gekomen om dit naast mijn baan te doen. Nu is het een uitgelezen moment om ermee aan de slag te gaan. Het pensioenfondsbestuur doet ongelooflijk zijn best alles in goede banen te leiden, daarbij geholpen door ons pensioenbureau en onze uitvoerder Blue Sky Group. Ik vind het heel belangrijk dat alle deelnemers goed begrijpen wat ze kunnen verwachten. Dat voorkomt teleurstellingen. Duidelijke en begrijpelijke communicatie is hiervoor cruciaal. Als lid van de communicatiecommissie wil ik hieraan met mijn ervaring een bijdrage leveren.'

WAT ZIJN JE DOELEN ALS BESTUURSLID?

'Het managen van verwachtingen en zorgen voor tevreden deelnemers. Maar we zijn een collegiaal bestuur, dus we doen het met elkaar. Ik loop pas sinds kort mee, maar ik heb nu al gezien dat wij ons gelukkig mogen prijzen met een zeer deskundig pensioenbureau. In de samenwerking hoop ik een goede teamplayer te zijn.'

BEN, BEDANKT VOOR JE INZET EN BETROKKENHEID!

Per 15 februari 2018 is Ben Blocq na twee termijnen teruggetreden als bestuurslid van ons pensioenfonds. Ben heeft zich afgelopen acht jaar als bestuurder ingezet voor ons pensioenfonds. Hij vertegenwoordigde de gepensioneerden en was de afgelopen jaren voorzitter van de auditcommissie en lid van de communicatiecommissie. We hebben Ben ervaren als een zeer integere bestuurder met oog voor de belangen van alle deelnemers en maatschappelijke ontwikkelingen. Wij zullen zijn evenwichtige inbreng in de discussies in het bestuur gaan missen.

Raad van Toezicht uit de startblokken

Sinds 1 april 2018 heeft ons pensioenfonds een Raad van Toezicht. Dit is wettelijk verplicht voor fondsen met een vermogen van meer dan 1 miljard euro. Voorheen hield de Visitatiecommissie toezicht op het bestuur. Door de instelling van een Raad van Toezicht wordt dit toezicht scherper. Het nieuwe orgaan bestaat uit drie externe deskundigen. Voorzitter Leen Paape vertelt meer over de rol en werkwijze.

WAT DOET DE RAAD VAN TOEZICHT PRECIËS?

‘Onze taken en bevoegdheden zijn wettelijk vastgelegd. Kort gezegd moeten wij bewaken en controleren of het pensioenfondsbestuur zijn werk goed doet, de belangen van de deelnemers – actieven, gepensioneerden en slapers – evenwichtig behartigt en de juiste besluiten neemt. De Visitatiecommissie deed dit ook, maar slechts één keer per jaar bij de goedkeuring van het jaarverslag en de jaarrekening. Wij houden doorlopend de vinger aan de pols. Hierdoor is er meer continuïteit in het externe toezicht. Dat is goed voor alle belanghebbenden.’

HOE GAAN JULLIE ALS EXTERNE TOEZICHTHOUDERS TE WERK?

‘We zijn net drie maanden aan de slag en moeten onze weg nog vinden. Als eerste stap stellen we een ‘charter’ op, een ‘spoorboekje’ waarin staat hoe we willen werken. Dit leggen we voor aan het bestuur en het Verantwoordingsorgaan, om zo tot duidelijke werkafspraken te komen. In elk geval staat al vast dat wij gezamenlijk twee keer per jaar met het bestuur vergaderen: in mei, wanneer het jaarverslag en de jaarrekening worden besproken, en in november, bij de vaststelling van de begroting en het indexatiebesluit. Daarnaast bezoeken we vergaderingen van de bestuurscommissies. Hierbij hebben we de taken onderling verdeeld. Ik richt me op de auditcommissie, Heleen doet de communicatiecommissie en Arjen de beleggingscommissie. Uiterlijk eind dit jaar moet onze werkwijze goed op de rails staan.’

WAT IS JULLIE EERSTE INDRUK VAN HET PENSIOENFONDS?

‘We kunnen nog geen afgewogen oordeel vellen, maar we hebben alle drie een positief gevoel. Uit wat we tot nu toe hebben gezien, blijkt dat het fonds goed in elkaar zit, stabiel is en professioneel wordt geleid. De samenwerking verloopt bovendien zeer plezierig. Uiteraard zijn er altijd punten die nog een tandje beter kunnen, zoals de Visitatiecommissie ook heeft vastgesteld. Daarover gaan we open met het bestuur in gesprek.’

De leden van de Raad van Toezicht (vlnr):

Prof.dr. Leen Paape (1956) is parttime (drie dagen) hoogleraar Corporate Governance aan Nyenrode Business Universiteit en voorzitter van het Nyenrode Corporate Governance Instituut. Daarnaast is hij commissaris en toezichthouder bij diverse organisaties.

Mr. Helen Heijbroek (1966) vervulde vanaf 1992 verschillende (management)functies in de pensioensector. Tot november 2017 werkte zij bij AEGON als Business Manager Pensioen Operations. Zij richt zich nu op toezichtfuncties bij pensioenfonds.

Drs. Arjen Pasma (1974) is sinds 2012 Managing Director Risk & Compliance en Chief Risk Officer Investments bij PGGM. Daarvoor werkte hij bij Deloitte en ABN AMRO Asset Management.

Van het Verantwoordingsorgaan...

Terugblikkend op 2017 springen er voor het Verantwoordingsorgaan een paar belangrijke ontwikkelingen uit.

Van boven naar beneden: Hans Jacobs, Danny van der Kwast, Thijs Beelen, Rin Visser, Arjan de Keijzer, Martin Biemond, Harmen Hessels, Ab Engelsman en Frans Lacon (niet op foto: Wilfried Beumer en Arjan Klootwijk).

Ten eerste het herstel van de financiële positie van het pensioenfonds. De dekkingsgraad steeg van 112,4% naar 115,8%, boven het wettelijk vereiste vermogen. Hierdoor is het reservetekort weggewerkt en is het herstelplan afgerond. Dit is verheugend, des te meer omdat weer ruimte ontstaat voor (gedeeltelijke) indexatie. Per 1 januari 2018 zijn alle pensioenen met 0,32% verhoogd. En dat is goed nieuws voor alle deelnemers.

De tweede belangrijke ontwikkeling betreft de samenwerking van het pensioenfonds met beide werkgevers. Eind 2017 liepen de overeenkomsten af. De Volksbank heeft het contract met drie jaar verlengd, VIVAT met één jaar. Als Verantwoordingsorgaan (VO) zijn wij blij met deze uitkomst. Wij hopen dat VIVAT eind dit jaar alsnog besluit om net als de Volksbank bij ons pensioenfonds te blijven. Hierdoor kunnen de kosten op hetzelfde niveau blijven en komt de financiële positie van het fonds niet in gevaar.

Een derde punt is de communicatie van het pensioenfonds. Na de lancering van de nieuwe website en de digitale nieuwsbrief in 2016 zijn in 2017 opnieuw stappen gezet om helder en begrijpelijk met alle deelnemers te communiceren. Het online platform 'Mijn Pensioen' is een aanwinst, net als het 'pensioenreglement in klare taal'. Ook zijn op locatie kleinschalige workshops georganiseerd waarin deelnemers uitleg kregen over 'Mijn Pensioen' en de werkwijze van het

pensioenfonds. Wij willen het bestuur en het pensioenbureau graag complimenteren met al deze inspanningen.

Voor het VO zelf eindigde 2017 in december met verkiezingen. Deze waren nodig omdat werknemers van de Volksbank niet waren vertegenwoordigd. Sinds 1 januari 2018 heeft het VO vier nieuwe leden namens de Volksbank. Arjan de Keijzer, Frans Lacon en Hans Jacobs vertegenwoordigen de werknemers, Wilfried Beumer de werkgever. Tegelijkertijd hebben drie werknemersvertegenwoordigers van VIVAT zich uit het Verantwoordingsorgaan teruggetrokken: Nanda Nottelman, Marjan Droste en Chris Engwerda. Bedankt voor jullie inzet!

Intussen zitten we alweer halverwege 2018. Op 1 april is de Raad van Toezicht gestart. Dit nieuwe orgaan is de opvolger van de Visitatiecommissie. Conform onze bevoegdheden heeft een delegatie van het VO met de drie kandidaat-leden gesproken en hen vervolgens voor benoeming voorgedragen aan het bestuur. Tussen de taken van de Raad van Toezicht en het VO bestaat enige overlap. Om te voorkomen dat wij hetzelfde doen, gaan we met elkaar in gesprek over de rolverdeling. Wij zien dit met vertrouwen tegemoet.

Namens het Verantwoordingsorgaan,
Rin Visser

WIST U DAT...

...EIND JUNI UW JAARLIJKSE UNIFORM PENSIOENOVERZICHT IN DE BRIEVENBUS VALT?

Eind juni ontvangen alle actieve deelnemers van Pensioenfonds SNS REAAL het jaarlijkse Uniform Pensioenoverzicht (UPO). Hierop staat hoeveel pensioen u tot nu toe bij ons pensioenfonds heeft opgebouwd, welk bedrag u kunt verwachten bij pensionering en wat uw nabestaanden krijgen wanneer u overlijdt. Maar let op: uw UPO geeft alleen inzicht in uw pensioenopbouw bij Pensioenfonds SNS REAAL (exclusief AOW). Op www.mijnpensioenoverzicht.nl vindt u een totaaloverzicht van uw AOW en pensioen(en) van eventuele andere werkgevers. Hier staat niet alleen het brutobedrag van uw pensioen vermeld, maar ook een inschatting van uw netto maandinkomen na pensionering. Is dit voor u voldoende om van te leven? Dat hangt af van uw toekomstplannen en uitgavenpatroon. Maar ook van uw financiële situatie. Heeft u bijvoorbeeld een eigen huis of ander vermogen? Om meer duidelijkheid te krijgen over uw pensioeninkomen, is het verstandig om uw UPO te bespreken met een financieel adviseur. Die kan u ook uitleggen wat u zelf kunt doen om een eventueel pensioentekort aan te vullen.

TIP: Leg uw UPO niet op de 'dat-komt-wel'-stapel, maar maak even tijd vrij om uw pensioen te checken. Ingewikkeld? Dat valt reuze mee. Op onze website vindt u een handig artikel met de belangrijkste aandachtspunten.

Kloppen uw gegevens niet? Of heeft u vragen? Neem dan contact op met de afdeling Pensioenservice: 020 - 426 63 80; pf.snsreaal@blueskygroup.nl.

...ONS PENSIOENFONDS VOLDOET AAN DE ALGEMENE VERORDENING GEGEVENSBESCHERMING?

Het is u vast niet ontgaan. Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (kortweg AVG) van kracht. Organisaties in de hele EU moeten hun beleids- en bedrijfsvoering met de AVG in overeenstemming brengen. Dit geldt ook voor Pensioenfonds SNS REAAL. Doel van de AVG is verdergaande harmonisatie van de regels rond de bescherming van persoonsgegevens en de bevordering van vrij verkeer van persoonsgegevens binnen de Unie. Dit komt onder andere tot uiting in de uitbreiding en versterking van de bestaande privacyrechten van betrokkenen (dus ook u als deelnemer), zoals recht op inzage, rectificatie en bezwaar. Daarnaast stelt de AVG eisen aan de technische en organisatorische maatregelen voor gegevensbeveiliging. Pensioenfonds SNS REAAL heeft een privacybeleid opgesteld waarin staat welke persoonsgegevens het pensioenfonds verwerkt, en met welk doel, en welke organisaties namens het pensioenfonds persoonsgegevens verwerken. Daarnaast geven we bewaartermijnen aan, welke rechten u als betrokkene heeft en het gebruik van cookies. U vindt het privacystatement op onze website.

Pensioenfonds SNS REAAL Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van
Stichting Pensioenfonds SNS REAAL
Postbus 11
5201 AA 's-Hertogenbosch
T 073 - 683 24 04
E info@pensioenfondssnsreaal.nl
I www.pensioenfonds-snsreaal.nl

Redactie
Pensioenbureau SNS REAAL

Tekst
Geert de Vries, Copyplatform.nl

Infographics
Karin Röling, Rolingontwerpt.nl

Vormgeving
Jackey van Melis, Melis GS

Drukwerk
Damen Drukkers BV

De tekst in deze nieuwsbrief is met zorg samengesteld en is informatief van aard. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.